

1571576

Александр Рогач

БАГАТОНАЦІОНАЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто сутність і поняття багатонаціональних підприємств, їхні позиції у світовій економіці. Розкрито теорії багатонаціональних фірм, особливості глобальної мережевої організації їхнього бізнесу, стратегії зарубіжної діяльності та фінансової системи. Значну увагу приділено показу впливу багатонаціональних підприємств на економічний розвиток країн, що приймають їхні інвестиції, зокрема на формування експортного та науково-технічного потенціалу, людського капіталу та капіталоутворення.

Для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА 9

ЧАСТИНА I

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

РОЗДІЛ 1. Сутність та поняття багатонаціональних підприємств 13

- 1.1. Історичний шлях розвитку БНП 13
- 1.2. Прямі іноземні інвестиції 15
- 1.3. Критерії визначення та модель БНП 20
- 1.4. Міжнародне виробництво 27

РОЗДІЛ 2. Формування сучасної теорії багатонаціональних підприємств 32

- 2.1. Головні концептуальні підходи до аналізу БНП 32
- 2.2. Теорія ринкової влади С. Гаймера 34
- 2.3. Теорія життєвого циклу продукту Р. Вернона 39
- 2.4. Макроекономічний аналіз прямих іноземних інвестицій К. Коджіми 45
- 2.5. Теорія інтерналізації П. Баклі та М. Кесона 52
- 2.6. Теорія транзакційних витрат Р. Кейвза 55
- 2.7. Модель інтернаціоналізації Упсала 60
- 2.8. Еклектична теорія Дж. Даннінга 66

РОЗДІЛ 3. Масштаби діяльності багатонаціональних підприємств 78

- 3.1. Сучасний етап інтернаціоналізації світової економіки 78
- 3.2. Динаміка міжнародного виробництва 80
- 3.3. Цикли зростання ПІІ 83
- 3.4. Основні центри експорту й імпорту прямих інвестицій 87
- 3.5. Індекси припливу ПІІ 94
- 3.6. Стратегічні альянси 98
- 3.7. Фрагментація міжнародного виробництва 101
- 3.8. Нові детермінанти розміщення міжнародного виробництва 106

РОЗДІЛ 4. Транскордонні злиття та поглинання 111

- 4.1. Визначення транскордонних злиттів і поглинань 111
- 4.2. Класифікація транскордонних ЗІП 113
- 4.3. Світові хвилі злиттів і поглинань 122
- 4.4. Основні рушійні сили здійснення транскордонних ЗІП 129

РОЗДІЛ 5. Стратегія міжнародних операцій фірми 135

- 5.1. Стратегічні мотиви здійснення ПІІ 135
- 5.2. Диференціація стратегій БНП 137
- 5.3. Моделі міжнародної діяльності компанії 140
- 5.4. Зміна стратегій організації міжнародного виробництва 143

РОЗДІЛ 6. Організація бізнесу багатонаціональних підприємств 150

- 6.1. Організаційна структура багатонаціональних фірм 150
- 6.2. Глобальні моделі управління бізнесом 155
- 6.3. Модифікація управлінських систем БНП 163

РОЗДІЛ 7. Форми організації операцій багатонаціональних підприємств 170

- 7.1. Еволюція форм операцій БНП 170
- 7.2. Спільні підприємства 172
- 7.3. Контрактні форми діяльності БНП 177

РОЗДІЛ 8. Фінансова система багатонаціональних підприємств 190

- 8.1. Сутність фінансової системи БНП 190
- 8.2. Механізм трансфертного ціноутворення 195
- 8.3. Прискорення та затримування платежів 201
- 8.4. Трансферти дивідендів і комісійних платежів 203
- 8.5. Внутрікорпоративні кредити 206
- 8.6. Вибір валюти рахунків 211
- 8.7. Центри повторних рахунків 213

ЧАСТИНА II
ВПЛИВ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ
НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ КРАЇНИ

РОЗДІЛ 9. Багатонаціональне підприємство як джерело фінансування економічного зростання 221

- 9.1. Економічний розвиток як взаємодія факторів зростання 221
- 9.2. Необхідність використання потенціалу БНП 223
- 9.3. Зростання ролі ПІІ в капіталоутворенні країн 227
- 9.4. Джерела мобілізації фінансових ресурсів БНП 229
- 9.5. Можливі негативні аспекти впливу БНП 233

РОЗДІЛ 10. Багатонаціональні підприємства й експортний потенціал країни 241

- 10.1. Роль багатонаціональних підприємств у світовій торгівлі 241
- 10.2. Торговельна стратегія БНП 242
- 10.3. ПІІ та експортна конкурентноспроможність країни 245
- 10.4. Механізм впливу ПІІ на експорт країни 248
- 10.5. Експортний потенціал неакціонерних форм операцій БНП 252
- 10.6. Вільні економічні зони 255
- 10.7. Механізм непрямого впливу діяльності БНП на експорт 258
- 10.8. Загальний вплив БНП на структуру експорту та торговельний баланс 260

РОЗДІЛ 11. Трансферт технології багатонаціональних підприємств 265

- 11.1. Науково-технічний потенціал БНП 265
- 11.2. Канали трансферту технології 269
- 11.3. Фактори, що впливають на стратегію передачі технології 272
- 11.4. Вплив технологічного трансферту БНП на економічне зростання 274
- 11.5. Моделі інноваційної діяльності БНП 277
- 11.6. Вплив БНП на технологічний потенціал місцевих компаній 280
- 11.7. Вигоди та недоліки отримання технології по каналах БНП 284

РОЗДІЛ 12. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток людського капіталу 290

- 12.1. Значення людського капіталу в умовах сучасної глобалізації 290
- 12.2. Вплив БНП на зайнятість 292
- 12.3. ПІІ і підготовка кадрів 298
- 12.4. Передача управлінських знань 300
- 12.5. Іноземний капітал і підприємницька культура 302

РОЗДІЛ 13. Еволюція інвестиційних режимів 307

- 13.1. Зміни в інвестиційному кліматі у другій половині ХХ століття 307
- 13.2. Лібералізація інвестиційних режимів на сучасному етапі 312
- 13.3. Міждержавні угоди про захист та заохочення ПІІ 315

РОЗДІЛ 14. Заходи впливу на діяльність багатонаціональних підприємств 323

- 14.1. Торговельні заходи 323
- 14.2. Інвестиційні заходи 326
- 14.3. Оподаткування операцій БНП 330
- 14.4. Офшорні центри БНП 335

РОЗДІЛ 15. Міжнародний механізм регулювання діяльності багатонаціональних підприємств 341

- 15.1. Тенденції формування механізму регулювання 341
- 15.2. Основні міжнародні інституції та діяльність БНП 344

РОЗДІЛ 16. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств в Україні 358

- 16.1. Привабливість України для операцій БНП 358
- 16.2. Динаміка та структура припливу іноземних інвестицій 360
- 16.3. Проблеми регулювання ПІІ та поліпшення інвестиційного клімату 363

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК 372